

Περίεργα

- Πανευρωπαϊκή γιορτή πουλιών 2014 1 & 3
- Editorial..... 2
- Τοπικά αγροτικά προϊόντα..... 4
- Ντόπιες ποικιλίες σπόρων 5-7
- Κρινάκι της θάλασσας..... 8-9
- Η σημασία των εκβολών Αχέροντα για τα αναπαράγόμενα υδρόβια είδη πουλιών..... 10-11
- 7η Διεθνής απογραφή Πελαργών..... 12

αφιέρωμα

Το προϊστορικό
κρινάκι της θάλασσας

Πανευρωπαϊκή Γιορτή Πουλιών 2014

Η Πανευρωπαϊκή Γιορτή των Πουλιών είναι ετήσιο γεγονός που διοργανώνεται κάθε χρόνο τον Οκτώβριο σε περισσότερες από 30 χώρες και με την εποπτεία της παγκόσμιας ομοσπονδίας Birdlife International. Στη χώρα μας, οι εκδηλώσεις πραγματοποιούνται και διοργανώνονται από την Ορνιθολογική Εταιρεία σε συνεργασία με Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, περιβαλλοντικές οργανώσεις και άλλους φορείς, σε πολλές περιοχές της Ελλάδας. Το θέμα της φετινής διοργάνωσης ήταν «Τα μεταναστευτικά πουλιά και οι βιότοποί τους».

Έτσι και φέτος με ιδιαίτερη επιτυχία ο Φορέας Διαχείρισης Στενών και Εκβολών Ποταμών Αχέροντα και Καλαμά διοργάνωσε σε συνεργασία με την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία εκδηλώσεις με αφορμή τη Πανευρωπαϊκή Γιορτή Πουλιών.

Η πρώτη εκδήλωση πραγματοποιήθηκε τη Δευτέρα 6/10 με τη συμμετοχή των μαθητών (σύνολο 70) όλων των τάξεων του Δημοτικού Σχολείου Μεσοποτάμου, στο χώρο του σχολείου, καθώς οι καιρικές συνθήκες δεν επέτρεψαν να γίνει στο κέντρο πληροφόρησης Αμμουδιάς που είχε προγραμματιστεί. Δεν υλοποιήθηκε η εκδήλωση την Τρίτη 7/10 στο Δρέπανο (Μακρυγιάλι) στην οποία θα συμμετείχαν τα Δημοτικά Σχολεία Ηγουμένισσας καθώς επικρατούσαν άσχημες καιρικές συνθήκες. Οι εκδηλώσεις συνεχίστηκαν

συνεχία στη σελ. 3

Παγκόσμιες Ημέρες για το Περιβάλλον

Φεβρουάριος

2 Παγκόσμια Ημέρα Υδροβιολογίας

Μάρτιος

- 14 Παγκόσμια Ημέρα Δράσης για τα ποτάμια
- 20 Διεθνής Ημέρα της Γης
- 21 Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας
- 22 Παγκόσμια Ημέρα για το Νερό
- 23 Παγκόσμια Ημέρα Μετεωρολογίας

Απρίλιος

- 22 Ημέρα της ΓΗΣ
- 24 Παγκόσμια Ημέρα Κατάρτησης των Πειραμάτων σε Ζώα

Μάιος

- 22 Παγκόσμια Ημέρα Βιοποικιλότητας
- 23 Παγκόσμια Ημέρα Χελώνων
- 24 Ευρωπαϊκή Ημέρα Πάρκων

Ιούνιος

- 5 Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος
- 8 Παγκόσμια Ημέρα Ωκεανών
- 15 Παγκόσμια Ημέρα Ανέμου
- 17 Παγκόσμια Ημέρα κατά της Ερημοποίησης και της Ξηρασίας

Σεπτέμβριος

- 16 Διεθνής Ημέρα για τη Διατήρηση της Στοιβάδας του Οζόντος
- 18 Παγκόσμια Ημέρα Εθελοντικού Καθαρισμού των Ακτών
- 22 Παγκόσμια Ημέρα χωρίς αυτοκίνητο

Οκτώβριος

- 2 Παγκόσμια Γιορτή των Πουλιών
- 4 Παγκόσμια Ημέρα των Ζώων
- 13 Διεθνής Ημέρα Μείωσης των Φυσικών Καταστροφών
- 24 Παγκόσμια Ημέρα Ακτών

Νοέμβριος

- 6 Παγκόσμια Ημέρα για την Παρεμπόδιση της Εκμετάλλευσης του Περιβάλλοντος στον Πόλεμο και τις Ένοπλες Συγκρούσεις
- 14 Παγκόσμια Ημέρα Ανακύκλωσης

Δεκέμβριος

- 11 Παγκόσμια Ημέρα του Βουνού

editorial

Στην 4η έκδοση του Platalea παρουσιάζονται τα τοπικά αγροτικά προϊόντα της ευρύτερης περιοχής αρμοδιότητας του Φορέα Διαχείρισης που χαρακτηρίζουν ποιοτικά και πολιτισμικά την περιοχή.

Ένα άλλο σημαντικό κομμάτι του αγροτικού τομέα είναι οι ντόπιες ποικιλίες σπόρων. Στο ομώνυμο άρθρο γίνεται αναφορά στη σημασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας, στις εξελίξεις όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Νομοθεσία για την ελεύθερη διακίνηση των σπόρων και στις αντίστοιχες μεθόδους διατήρησης και συλλογής τους.

Όσον αφορά τις δραστηριότητες του Τμήματος Πληροφόρησης, παρουσιάζονται οι εκδηλώσεις που διοργάνωσε ο Φορέας Διαχείρισης, με τη συμμετοχή των Δημοτικών Σχολείων της περιοχής, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Γιορτής Πουλιών «Eurobirdwatch 2014». Οι εκδηλώσεις αυτές διοργανώθηκαν και φέτος στις αρχές Οκτωβρίου ως ανταπόκριση στην πρόσκληση που δέχθηκε ο Φορέας από τη Birdlife International και την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία προκειμένου να αναδειχθεί ο συναρπαστικός κόσμος των μεταναστευτικών πουλιών.

Για 5η συνεχή χρονιά ο Φορέας Διαχείρισης ολοκλήρωσε με επιτυχία την ετήσια απογραφή πελαργών, συμμετέχοντας έτσι στην 2η Εθνική Απογραφή Λευκού Πελαργού, η οποία διεξήχθη στο πλαίσιο της 7η Διεθνούς Απογραφής Λευκών Πελαργών (έτους 2014). Στις ετήσιες αυτές απογραφές πελαργών, μεγάλο μέρος των δεδομένων που συλλέγονται προκύπτουν από τη συνδρομή των Φορέων Διαχείρισης ανά την Ελλάδα.

Ως αφιέρωμα σε αυτή μας την έκδοση, επιλέχθηκε το προϊστορικό κρινάκι της θάλασσας. Η επιλογή στηρίχθηκε στο γεγονός ότι είναι ένα πολύ σημαντικό είδος χλωρίδας που απειλείται με εξαφάνιση.

Τέλος, θεωρήσαμε σκόπιμο να αναδειχθεί η μεγάλη σπουδαιότητα του Δέλτα Αχέροντα για τα αναπαραγόμενα (σημαντικά και σπάνια) υδρόβια είδη πουλιών. Μερικά από αυτά μπορείτε να θαυμάσετε στις φωτογραφίες που παρατίθενται

Ο Πρόεδρος
Κομηνός Θεόδωρος

Χρηματοδότηση:
ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ

Εκδότης:

Φορέας Διαχείρισης Στενών και Εκβολών Ποταμών Αχέροντα και Καλαμά

Σχεδιασμός - Επιμέλεια έκδοσης - Παραγωγή:

Cantrel Προβολή Επικοινωνία

Μαριάνθη Παπαγιάννη

Υπεύθυνη ενημέρωσης

ενημέρωση
παρατήρηση
δραστηριότητες
παιχνίδι

ομαλά στο Κέντρο Πληροφόρησης Αμμουδιάς την Τετάρτη 8/10 και Πέμπτη 9/10 με την συμμετοχή του 1ου και 2ου Δημοτικού σχολείου Καναλακίου αντίστοιχα, με 150 μαθητές συνολικά.

Οι δραστηριότητες που έλαβαν χώρα στις εκδηλώσεις και κράτησαν αμείωτο το ενδιαφέρον των παιδιών ήταν πολλές, όπως: υπαίθριο εργαστήριο ζωγραφικής σε πέτρες και χαρτί, κατασκευές χάρτινων μασκών με θέμα τα πουλιά, επιδαπέδιο παιχνίδι με θέμα τη μεταναστευτική διαδρομή του Νυχτοκόρακα, προβολή παρουσίασης με τα σπάνια είδη πουλιών που απαντώνται στη περιοχή μας και ξενάγηση στην έκθεση του Κέντρου Πληροφόρησης Αχέροντα του Φορέα.

Τέλος οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να παρατηρήσουν διάφορα είδη ορνιθοπανίδας στον υγρότοπο Αμμουδιάς, με τη χρήση τηλεσκοπίων και κιαλιών, με τη συνδρομή των φυλάκων του Φορέα Διαχείρισης.

Βασικός στόχος των παραπάνω εκδηλώσεων ήταν να δοθεί το μήνυμα πόσο σημαντικό είναι να προστατευθούν οι περιοχές που φωλιάζουν και αναπαράγονται τα μεταναστευτικά πουλιά και οι χώροι όπου σταματούν για τροφή και ξεκούραση καθώς και οι μεταναστευτικοί τους διάδρομοι.

Ευχαριστούμε όλους τους μαθητές και δασκάλους που συμμετείχαν στην Γιορτή Πουλιών και συνέβαλαν με την παρουσία τους στην επιτυχία της.

ΤΟΠΙΚΑ ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

στην ευρύτερη περιοχή των Στενών και Δέλτα Καλαμά και Αχέροντα

Παρασκευή Σκαμνέλου - Γεωπόνος

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια συνεχής προώθηση προϊόντων και τροφίμων μέσω της ανάδειξης του τρόπου που παράγονται αλλά και της περιοχής από όπου προέρχονται. Ο γεωγραφικός δεσμός του προϊόντος με την περιοχή απαιτείται να είναι πολύ ισχυρός αφού η ποιότητα και τα χαρακτηριστικά του τελικού προϊόντος θα πρέπει να οφείλονται κυρίως ή αποκλειστικά στα χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής, στο κλίμα της, στη μορφολογία του εδάφους, στις τοπικές μεθόδους παραγωγής κ.α.

Επίσης, η καλλιέργεια πολλών από τα αγροτικά προϊόντα της περιοχής παρουσιάζει μια σταθερότητα ως προς τις μεθόδους και τις καλλιεργητικές τεχνικές, αποτελώντας αναπόσπαστο κομμάτι της τοπικής παράδοσης. Εξάλλου, τόσο ο νομός Θεσπρωτίας όσο κι ο νομός Πρέβεζας, του οποίου τμήματα έχουν χαρακτηριστεί προστατευόμενες περιοχές κι ανήκουν στο ευρωπαϊκό δίκτυο Natura 2000, συνθέτουν ένα μωσαϊκό ορεινών-μειονεκτικών περιοχών και πεδινών δελταϊκών τμημάτων με ιδιαίτερη κτηνοτροφική και γεωργική παραγωγή.

Στην ευρύτερη περιοχή του Δέλτα Καλαμά, η καλλιέργεια εσπεριδοειδών καλύπτει το μεγαλύτερο ποσοστό των καλλιεργούμενων εκτάσεων, ενώ η καλλιέργεια μανταρινιάς υπερισχύει έναντι της πορτοκαλιάς. Γεγονός αδιαμφισβήτητο για την ευρύτερη περιοχή των Εκβολών του ποταμού Καλαμά, δεδωμένου της υψηλής παραγωγικότητας της περιοχής σε μανταρίνια και του ικανοποιητικού ποσοστού που εξάγεται. Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι η συγκεκριμένη περιοχή είναι μια από τις σημαντικότερες της χώρας στις οποίες καλλιεργούνται η ποικιλία μανταρινιού Κλημεντίνη, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό της καλλιέργειάς της εντοπίζεται εντός της προστατευόμενης περιοχής Natura. Εκτός από την άριστη ποιότητας ποικιλία Κλημεντίνη, παράγονται μανταρίνια Nona και πορτοκάλια, κυρίως Navelina και Valencia.

Η εξαγωγή ποσότητας εσπεριδοειδών της περιοχής φέρει πιστοποίηση σύμφωνα με τα πρότυπα EurGrap-GlobalGAP, ενώ την ίδια πιστοποίηση φέρουν τα ακτινίδια που παράγονται εδώ.

Εκτός από τα εσπεριδοειδή, τα υπόλοιπα αγροτεμάχια καλύπτουν άμεσα ή έμμεσα ανάγκες της κτηνοτροφίας της περιοχής, είτε ως λιβαδικές εκτάσεις για τη βόσκηψη κτηνοτροφικών ζώων, είτε ως αροτραίες καλλιέργειες (τριφύλλι, αραβόσιτος, μηδική) για την κάλυψη των διατροφικών αναγκών των εκτρεφόμενων ζώων και την παραγωγή σιτηρεσίου. Εξάλλου, η παραγωγή κτηνοτροφικών φυτών καταλάμβανε ανέκαθεν ένα σημαντικό ποσοστό στη γεωργική παραγωγή σε μια παραδοσιακά κτηνοτροφική περιφέρεια.

Στην περιφέρεια της Ηπείρου η κτηνοτροφία υπερέχει της γεωργίας και η αγροτική οικονομία εξειδικεύεται στην κτηνοτροφία, στην αιγοπροβατοτροφία και βοοτροφία, οι οποίες αποτελούν τη βάση σημαντικής μερίδας του δευτερογενούς τομέα (κλάδος τροφίμων). Από τα εκτρεφόμενα αιγοπρόβατα, το μεγαλύτερο ποσοστό διατηρείται στην ημιορεινή και ορεινή ζώνη του Νομού Θεσπρωτίας, καθώς επίσης ένα μεγάλο μέρος αυτών μετακινείται εποχιακά. Μεγάλο πλεονέκτημα της περιοχής είναι η ύπαρξη βοσκοτόπων που εξασφαλίζουν βόσκηψη την μεγαλύτερη περίοδο του χρόνου. Αυτές οι ιδιαίτερες συνθήκες συντελούν στην παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων ποιότητας από παραδοσιακά τυροκομεία της περιοχής. Εξάλλου, για

το νομό Θεσπρωτίας τα αναγνωρισμένα προϊόντα Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης είναι:

- το Γαλοτύρι (313031/ 11-01-1994 ΦΕΚ 8/11-01-94)
- η Κεφαλογραβιέρα (313032/ 11-01-1994 ΦΕΚ 8/11-01-94)
- η Φέτα (313025/ 11-01-1994 ΦΕΚ 8/11-01-94)

Για το Νομό Πρεβέζης, τα αναγνωρισμένα προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης και Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης είναι:

- το Γαλοτύρι (313031 / 11-01-1994 ΦΕΚ 8/11-01-94),
- η Κεφαλογραβιέρα (313032 / 11-01-1994 ΦΕΚ 8/11-01-94)
- η Φέτα (313025 / 11-01-1994 ΦΕΚ 8/11-01-1994) καθώς επίσης και
- το ελαιόλαδο Πρεβέζης (ΠΓΕ) (440329 / 15-11-1993 ΦΕΚ 871/26-11-93).

Η ελαιοκαλλιέργεια είναι ανεπτυγμένη στο νομό Πρεβέζης (κυρίως ελαιοποιήσιμων ποικιλιών) κι εμφανίζεται σε ορισμένες περιοχές του νομού Θεσπρωτίας. Η κυρίαρχη ποικιλία για παραγωγή ελαιολάδου είναι η Λιανολιά (ή Λαδοελιά) Κερκύρας (ή Πρέβεζας) και ακολουθούν η Κορωνέϊκη και η τοπική ποικιλία της Θεσπρωτίας, Νησιώτικη.

Ένα ακόμη σημαντικό φυσικό προϊόν που παράγεται είναι το μέλι. Τα τελευταία χρόνια η μελισσοκομία αναπτύχθηκε τόσο ποσοτικά (αριθμός μελισσοκόμων, κυψελών) όσο και ποιοτικά, ενώ είναι από τις ελάχιστες οικονομικές δραστηριότητες του ανθρώπου, που όχι μόνο είναι φιλική προς το περιβάλλον, αλλά και συντελεί στην ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων. Η μελισσοκομία είναι κυρίως νομαδική, το δε παραγόμενο προϊόν διατίθεται κυρίως στην τοπική αγορά. Λόγω της πλούσιας κλωρίδας της ευρύτερης περιοχής, παράγεται εξαιρετικής ποιότητας ανθόμελο, όπως το θυμαρίσιο μέλι, το μέλι από εσπεριδοειδή αλλά και μέλι από άλλα φυτά, καθώς επίσης και άλλα προϊόντα κυψέλης.

Η περιοχή εμφανίζει ιδιαίτερο πλούτο σε αυτοφυή αρωματικά φυτά, ωστόσο απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή στην άνομη-ανεξέλεγκτη συγκομιδή και η συλλογή είναι απαραίτητο να γίνεται με τον κατάλληλο τρόπο ώστε να μην υπάρχουν κίνδυνοι για τη βιοποικιλότητα.

Τέλος, οι ιχθυοκαλλιέργειες της Θεσπρωτίας αποτελούν κύρια οικονομική δραστηριότητα, με υψηλό ποσοστό εξαγωγών. Τα είδη που παράγονται κατά κύριο λόγο στη θάλασσα της Θεσπρωτίας είναι η τσιπούρα και το λαβράκι. Στο νομό Θεσπρωτίας δραστηριοποιούνται 27 περίπου μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας, ενώ η παραγόμενη ποσότητα στην πλειοψηφία της εξάγεται.

www.agronews.gr
www.minagric.gr
www.php.gov.gr
www.thesprotia.gr

ΝΤΟΠΙΕΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΣΠÓΡΩΝ

Μαριάνθη Παπαγιάννη-Υπεύθυνη ενημέρωσης

Ο Σπόρος είναι ο πρώτος κρίκος στη διατροφική αλυσίδα και ενσαρκώνει μια μακρά αλληλουχία εξέλιξης και χιλιάδες χρόνια βελτίωσης των φυτών, καθώς επίσης εκφράζει τον πολιτισμό της ελεύθερης παραγωγής, διατήρησης και ανταλλαγής σπόρων. Είναι η έκφραση της νοημοσύνης της γης και των γεωργικών κοινοτήτων ανά τους αιώνες. Οι οικολογικοί και βιολογικοί νόμοι του Σπόρου βασίζονται στους πανάρχαιους νόμους της φύσης και της εξέλιξης.

Τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται μια δραματική αύξηση του ελέγχου των φυτογενετικών πόρων και της αγροτικής παραγωγής με την αγροτική βιομηχανία να έχει μετασηματιστεί, από ένα πεδίο μικρών εταιριών και δημόσιων προγραμμάτων, σε μια μορφή εμπορίου που κυριαρχείται από πολυεθνικές. Σήμερα, 10 μόνο από αυτές ελέγχουν περίπου την μισή παγκόσμια αγορά. Οι περισσότερες είναι ταυτόχρονα και εταιρείες φυτοφαρμάκων ενώ, πέρα από την προώθηση των υβριδικών ποικιλιών, επικεντρώνονται και στην ανάπτυξη των γενετικά τροποποιημένων (γ.τ.) καλλιεργειών που υποστηρίζουν την εντατική βιομηχανικού τύπου γεωργία και ευνοούν τον έλεγχο των φυτογενετικών πόρων μέσω των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και των πατεντών. Η βιομηχανία σπόρων αναπτύχθηκε και άκμασε για το μεγαλύτερο μέρος της ύπαρξής της, χωρίς κανένα είδος δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας. Τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας για τους σπόρους και λοιπό πολλαπλασιαστικό υλικό είναι ένα πρόσφατο φαινόμενο, το οποίο δεν έπαιξε κανένα ρόλο στην εγκαθίδρυση και τη ραγδαία επέκταση της βιομηχανίας σπόρων κατά το πρώτο μισό του εικοστού αιώνα.

Με εξαίρεση κάποιες περιορισμένης σημασίας υποθέσεις σε εθνικό επίπεδο, οι βελτιωτές φυτών δεν είχαν κανένα δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας οπουδήποτε στον κόσμο μέχρι πριν από περίπου τριάντα χρόνια. Για κάθε πρακτικό σκοπό, η αρχική έκδοση της σύμβασης της UPOV (γνωστή και ως νόμος 1961) ήταν η αρχή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που εφαρμόζονται σε φυτικό υλικό.

Παρά το γεγονός ότι εγκρίθηκε εκείνη την χρονιά, στην πράξη, τέθηκε σε ισχύ μόλις το 1970. Εκείνη την εποχή, στις ανεπτυγμένες χώρες οι σπόροι του εμπορίου είχαν αντικαταστήσει σχεδόν εξ ολοκλήρου τις παραδοσιακές ποικιλίες που είχαν αναπαραχθεί από τους ίδιους τους αγρότες και διείσδυαν και στον αναπτυσσόμενο κόσμο.

Κάνοντας υποχρεωτική την πιστοποίηση των σπόρων και θέτοντας εκτός νόμου το εμπόριο των μη πιστοποιημένων σπόρων, οι κυβερνήσεις υποστήριξαν έμμεσα τους εμπορικούς σπόρους σε βάρος των παραδοσιακών συστημάτων ανταλλαγής σπόρων.

Τα εμπορικά σήματα θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την προστασία της ονομασίας μιας ποικιλίας. Ακόμα και αν επιτρεπόταν ο πολλαπλασιασμός και η ελεύθερη πώληση πιστοποιημένων σπόρων, ο μόνος που θα είχε το δικαίωμα να χρησιμοποιεί το σήμα κατατεθέν θα ήταν ο δημιουργός της ποικιλίας. Οι πολιτικές δανειακής στήριξης της γεωργίας χρησιμοποιούνται εδώ και καιρό για να αναγκάσουν τους αγρότες να χρησιμοποιούν πιστοποιημένους σπόρους. Με άλλα λόγια, εάν ένας αγρότης δεν χρησιμοποιεί τις εμπορικές ποικιλίες που έχουν εγκριθεί από την κυβέρνηση, διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να μην μπορέσει να πάρει δάνεια με επιδοτούμενο επιτόκιο και να μην μπορέσει να εξασφαλίσει τη συγκομιδή του και τις άμεσες πληρωμές στα πλαίσια της ενίσχυσης του γεωργικού εισοδήματος.

Με αυτόν τον τρόπο, οι υβριδικές ποικιλίες έγιναν ένα εργαλείο για να εξαναγκαστούν οι αγρότες να αγοράζουν νέους σπόρους κάθε χρόνο, χωρίς να έχουν τη δυνατότητα

να αναπαράγουν τους υβριδικούς σπόρους στα χωράφια τους, διότι η αναπαραγωγή απαιτεί δύο διαφορετικές γονικές σειρές, των οποίων η ταυτότητα παραμένει μυστική και προστατεύεται αυστηρά από την επιχείρηση πώλησης σπόρων ως απόρρητη.

Μεταξύ 1930 και 1960, το σύνολο της σημαντικότερης παραδοσιακής καλλιέργειας στις Ηνωμένες Πολιτείες (το καλαμπόκι) αντικαταστάθηκε βαθμιαία από σπόρους υβριδίων. Παρότι η επίσημη αιτιολόγηση ήταν η εξασφάλιση της ετέρωσης (αύξηση της απόδοσης), ο πραγματικός λόγος ήταν ουσιαστικά η παγίωση του μονοπωλίου. Οι ζωντανοί οργανισμοί φτιάχνονται από μόνοι τους. Οι μορφές ζωής, τα φυτά και οι σπόροι είναι όλα εξελισσόμενοι, αυτοργανωμένοι και αυτόρχει οργανισμοί. Εμπεριέχουν εγγενή αξία και κύρος. Επιπλέον, για τους γενετικά τροποποιημένους σπόρους θα πρέπει να υπάρχει ειδικά διαμορφωμένο νομικό πλαίσιο που να λαμβάνει υπόψη τη βιοασφάλεια.

Ο Ελλαδικός γεωγραφικός χώρος έχει αναγνωριστεί ως ένα **σημαντικό κέντρο αγροτικής βιοποικιλότητας** και καταγωγής μιας σειράς από είδη όπως τα άγρια και καλλιεργούμενα σιτηρά ή ορισμένα φαρμακευτικά – αρωματικά που είναι αυτόχθονα.

Σήμερα, η Ελλάδα θεωρείται η **δεύτερη πλουσιότερη σε βιοποικιλότητα Ευρωπαϊκή χώρα**, μετά την Ισπανία. Ωστόσο, οι μετασχηματισμοί του αγροτικού χώρου από την δεκαετία του '50, με την επέκταση της εντατικής γεωργίας και την εγκατάλειψη της υπαίθρου, είχαν σαν αποτέλεσμα τη μείωση της αγροβιοποικιλότητας (γενετική διάβρωση) και την ανθρωπογενή υποβάθμιση των παραδοσιακών αγροτικών τοπίων.

Με την επικράτηση της μονοκαλλιέργειας και των βελτιωμένων υβριδικών ποικιλιών στην εγχώρια γεωργία, το μεγαλύτερο μέρος του ντόπιου γενετικού υλικού εκτοπίστηκε από την παραγωγική διαδικασία ως λιγότερο ανταγωνιστικό και, λόγω μη έγκαιρης λήψης μέτρων διατήρησης, χάθηκε οριστικά. Εκτιμήσεις έχουν δείξει, ότι μόνο το 1% των εκτάσεων που υπήρχαν πριν 50 χρόνια στην Ελλάδα, καλλιεργούνται με ντόπιες ποικιλίες σίτου ενώ αντίστοιχη τάση υπάρχει και για τις ποικιλίες λαχανικών. Σύμφωνα με τη Δεύτερη Εθνική Έκθεση του Υπ.Α.Α.Τ., "σχετικά με την κατάσταση των φυτογενετικών πόρων για τα τρόφιμα και τη γεωργία", πιο γρήγορα υπέστησαν διάβρωση οι ποικιλίες σιτηρών.

Ανάλογη τάση, με καθυστέρηση 15 – 20 ετών, έχει αρχίσει να διαφαίνεται και για τις καλλιέργειες λαχανικών. Το φυτογενετικό υλικό που τελικά διατηρήθηκε στον αγρό οφείλεται πρωτίστως σε καλλιεργητές και κηπουρούς, κυρίως υπέργηρους, συνήθως μειονεκτικών ορεινών νησιωτικών περιοχών ή της ορεινής ενδοχώρας που συνέχισαν να καλλιεργούν τις μη ανταγωνιστικές ντόπιες ποικιλίες ως κομμάτι της τοπικής γεωργικής παράδοσης και πολιτισμού. Επιπλέον, οι ντόπιες ποικιλίες συνεχίζουν να

χρησιμοποιούνται στην καλλιέργεια πολλών οπωροφόρων δέντρων (ελιά, μηλιά, κερασιά, αχλαδιά κ.α.) και στο αμπέλι με τον αριθμό τους όμως να έχει μειωθεί αισθητά. Ένα άλλο μέρος του φυτογενετικού υλικού των τοπικών ποικιλιών της Ελλάδας διατηρείται στην Εθνική Τράπεζα Γενετικού Υλικού και σε αντίστοιχα ιδρύματα του εξωτερικού. Το ενδιαφέρον για τους φυτογενετικούς πόρους στην Ελλάδα, ξεκίνησε στις αρχές του '20. Τα νεοσυσταθέντα τότε Ινστιτούτα Βελτίωσης (Σιτηρών, Βάμβακος, κ.α), άρχισαν τις πρώτες συστηματικές συλλογές γενετικού υλικού, με αποτέλεσμα την ανάπτυξη μιας σειράς σύγχρονων ποικιλιών. Τα πρώτα αυτά βελτιωτικά προγράμματα, κατέστησαν τη χώρα αυτόρχει σε διάφορες καλλιέργειες ζωτικής σημασίας (σιτηρά, κτηνοτροφικά φυτά, όσπρια, λαχανικά, βαμβάκι, κ.λπ.).

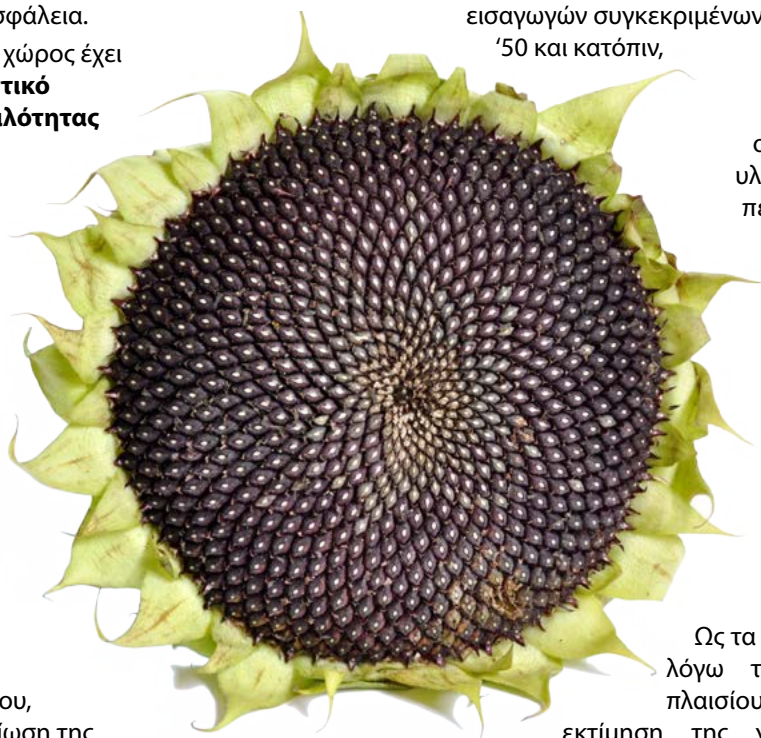
Επόμενο στόχο αποτέλεσε η δημιουργία ποικιλιών κατάλληλων για τις διεθνείς αγορές και η αύξηση των εισαγωγών συγκεκριμένων προϊόντων. Από τα μέσα του '50 και κατόπιν, η παραγωγή πέρασε από την αυτόρχει σε πλεονάσματα και εξαγωγές. Παρόλα αυτά, οι πρώτες συλλογές γενετικού υλικού χάθηκαν γρήγορα, λόγω περιορισμένων επιστημονικών γνώσεων και ελλείψεων σε εγκαταστάσεις και εξοπλισμό αποθήκευσης. Ο ραγδαίος εκσυγχρονισμός της γεωργίας οδήγησε σε δραματικές απώλειες του καλλιεργούμενου γενετικού υλικού, το οποίο εκτοπίστηκε από ανταγωνιστικότερες σύγχρονες ποικιλίες, τοπικά παραγόμενες ή εισαγόμενες.

Ως τα τέλη της δεκαετίας του 1970, λόγω του ελλιπούς νομοθετικού πλαισίου, δεν είχε γίνει πλήρης εκτίμηση της γενετικής διάβρωσης των φυτογενετικών πόρων για τη γεωργία στη χώρα.

Το 1981 ιδρύθηκε στη Θεσσαλονίκη η Ελληνική Τράπεζα Γενετικού Υλικού (ΤΓΥ), με την υποστήριξη του FAO, ενώ, με προεδρικό διάταγμα θεσμοθετήθηκε το 1990 το Εθνικό Σύστημα Φυτογενετικών Πόρων, που σήμερα εποπτεύεται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων (Υπ.Α.Α.Τ.).

Το Υπουργείο, θεωρείται ότι είναι ο επιστημονικός συντονιστής και ο υπεύθυνος φορέας για τη διατήρηση των φυτογενετικών πόρων στην Ελλάδα, με υποστήριξη και άλλων φορέων που ασχολούνται με θέματα διατήρησης και έρευνας, όπως Πανεπιστήμια, TEI, βοτανικοί κήποι, μουσεία φυσικής ιστορίας, Μ.Κ.Ο κ.ά. Από το 1992 η ΤΓΥ, μαζί με την πλειοψηφία των Ινστιτούτων Βελτίωσης Φυτών εντάχθηκε στο Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικών Ερευνών (ΕΘΙΑΓΕ). Η δράση της ορίστηκε ως η συλλογή, διάσωση και διατήρηση των απειλούμενων εγχώριων παραδοσιακών ποικιλιών και των άγριων συγγενών φυτικών ειδών τους, καθώς και η εκτίμηση του βαθμού γενετικής διάβρωσης τους. Παράλληλα, σκοπός της είναι η μελέτη των κύριων αγρονομικών και καλλιεργητικών χαρακτηριστικών τους με σκοπό την τεκμηρίωσή τους σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων και την τελική αξιοποίησή τους.

Οι συλλογές της ΤΓΥ υπολογίζονται ότι ξεπερνούν τις **14.500 ποικιλίες**, και αφορούν, σύμφωνα με Έκθεση του Υπ.Α.Α.Τ. του 2006, μικρό μόνο μέρος του εθνικού γενετικού υλικού.

Η συλλογή θεωρείται άριστη ως προς κάποια άγρια σιτηρά, ψυχανθή και όσπρια, πολλά από αυτά εξαιρετικά ανθεκτικά στην ξηρασία και σε ασθένειες.

Ωστόσο, η συλλογή είναι μάλλον φτωχή, συγκρινόμενη με τους υπάρχοντες γενετικούς πόρους στην Ελλάδα, σε λαχανικά, δέντρα, καλλωπιστικά φυτά, άγρια κτηνοτροφικά φυτά, όσπρια, φαρμακευτικά και αρωματικά φυτά.

Τις περασμένες δυο δεκαετίες υπήρξε μικρή μόνο αύξηση στον αριθμό καταχωρήσεων των πλέον σημαντικών καλλιεργειών που διατηρούνται στην ΤΓΥ, ως αποτέλεσμα της μεγάλης γενετικής διάβρωσης και της απώλειας των παραδοσιακών αβελτίωτων ποικιλιών στην Ελλάδα.

Τεχνικές Διατήρησης και Προστασίας του Γενετικού Υλικού

Το γενετικό υλικό μπορεί να διατηρηθεί και προστατευθεί με 2 κύριους τρόπους: τη διατήρηση Εκτός Τόπου ή εκτός του φυσικού περιβάλλοντος (Ex Situ) και την διατήρηση Επί Τόπου ή στο φυσικό περιβάλλον (In Situ). Παρακλάδι της Επί Τόπου διατήρησης αποτελεί η Διατήρηση στον Αγρό ή γενικότερα υπό καλλιέργεια (On Farm conservation) που εφαρμόζεται για την προστασία των παραδοσιακών πληθυσμών και ποικιλιών.

Η διατήρηση Ex Situ είναι ο πιο διαδεδομένος και ο πιο εύκολος σχετικά τρόπος διατήρησης, και γίνεται σε ειδικές αποθήκες – ψυγεία με συνθήκες που επιβραδύνουν τη γήρανσή τους ή σε Συλλογές – Φυτείες για τη διατήρηση ιστών κλωνικά πολλαπλασιαζόμενων ειδών. Η Διατήρηση In Situ & On Farm conservation γίνεται υπό συνθήκες καλλιέργειας ή εκτροφής.

Για τη διατήρηση και προώθηση των ντόπιων ποικιλιών στη χώρα μας, σημαντικότερη είναι η συμβολή ατόμων, διάφορων ομάδων παραγωγών, δικτύων και οργανώσεων που δρουν με δική τους πρωτοβουλία στον τομέα αυτό και δραστηριοποιούνται σε τοπικό ή πανελλαδικό επίπεδο. Οι σημαντικότερες προσπάθειες γίνονται από τις οργανώσεις Αιγίλοπας και Πελίτι, οι οποίες ασχολούνται αμιγώς με τη διατήρηση της αγροτικής βιοποικιλότητας και το Ινστιτούτο θαλάσσιας προστασίας Αρχιπέλαγος, το οποίο διατηρεί Τράπεζα με τοπικές ποικιλίες του Αιγαίου.

Αξίζει να σημειωθεί ότι πριν μερικά χρόνια η εμπορία σπόρων, μη καταχωρημένων ποικιλιών δε δέχονταν αυστηρό έλεγχο στις περισσότερες χώρες.

Ωστόσο υπήρξε πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για απαγόρευση της εμπορίας σπόρων που δεν είναι καταχωρημένοι σε εθνικούς καταλόγους μέσω ενός ενιαίου κανονισμού, που θα αντικαθιστούσε τις ισχύουσες οδηγίες, η οποία και απορρίφθηκε από το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο.

Βιβλιογραφία :

1. Εγχειρίδιο του Πελίτι για τη συλλογή και τη διατήρηση των ντόπιων ποικιλιών.
2. Το βιβλίο "Ο Νόμος του Σπόρου"

αφιέρωμα

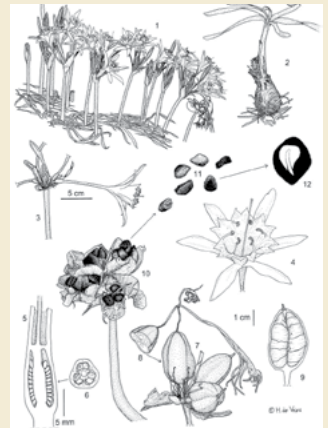

**Το
προϊστορικό
κρινάκι της
θάλασσας
κινδυνεύει
πλέον με
εξαφάνιση**

Το κρινάκι της θάλασσας, ένα αγριολούλουδο που φύεται στα παράλια όλης σχεδόν της Ελλάδας, κινδυνεύει με εξαφάνιση εξαιτίας της ανθρώπινης παρέμβασης. Το μυθικό κρινάκι της άμμου ονομάζεται *Pancratium maritimum* (Παγκράτιο το παράλιο) από το ελληνικό *Pan-* (παν + κραταιός, για την υποτιθέμενη φαρμακευτική δύναμη του φυτού, (*Pandocrator*) - παντοδύναμο, και το λατινικό *Maritimum* που σημαίνει “από τη θάλασσα-ακτή”. Ονομάζεται ακόμα ασφόδελος της θάλασσας, κρινάκι του Αγίου Νικολάου και νάρκισσος της θάλασσας και το συναντάμε, από τη Χαλκιδική και τη Λήμνο μέχρι το Πήλιο, τη δυτική Πελοπόννησο, τα νησιά του Αιγαίου και την Κρήτη.

Το παγκράτιο εντυπωσιάζει για τον τόπο που επιλέγει να φυτρώνει (αμμουδιές και αμμοθίνες) και την εποχή της ανθοφορίας του, το κατακαλόκαιρο. Χρησιμοποιώντας τους ανέμους του καλοκαιριού (μελέμια), την επίδραση των σταγονιδίων του θαλασσινού νερού, αλλά και τη νυχτερινή υγρασία της παραλίας, το παγκράτιο επιβιώνει και ευδοκιμεί στις δυσμενείς συνθήκες της παραλίας. Η επικονιάσή του επιτυγχάνεται προσελκύοντας ένα μεταναστευτικό είδος πεταλούδας της νύκτας, το *Hawkmoth* (σκώρος -γεράκι) και μόνο σε περιόδους νηνεμίας ή ασθενών ανέμων για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Πολυετές βολβώδες φυτό με παχύ κορμό σαν καλάμι ύψους περίπου 40 cm, το δε ριζικό του σύστημα φτάνει το 1,5 μέτρο. Θα το συναντήσουμε μόνο στις αμμόδεις παραλίες της μεσόγειου, όπου έχει απομείνει πλέον καθώς δέχεται ισχυρή επίθεση από την τουριστική ανάπτυξη στις παραθαλάσσιες περιοχές και γι’ αυτό είναι είδος υπό παρακολούθηση γιατί κινδυνεύει.

Βγάζει τα φύλλα του τον χειμώνα που το καλοκαίρι ξεραίνονται και τότε βγαίνουν μέσα από τη καυτή άμμο τα άνθη του. Λευκά, αρωματικά και τεράστια με κίτρινους ανθήρες που κάθονται πολύ κομψά πάνω στους στήμονες. Τα άνθη ανοίγουν αργά το απόγευμα προς το βράδυ. Οι σπόροι παρασύρονται από τους ανέμους, διανύοντας συχνά μεγάλες αποστάσεις μέσα στη θάλασσα ώσπου να βρουν κατάλληλο έδαφος όπου μπορεί να παραμείνουν έως 4-5 χρόνια θαμμένοι, μέχρι να βρουν ευνοϊκές συνθήκες για να βλαστήσουν.

Ο κύκλος ζωής του «*P. maritimum*»

Ευαγγελία Συντιχάκη,
Βιολόγος MSc

Το «*Pancratium maritimum*», όπως όλοι οι κρίνοι, ήταν ιερό λουλούδι για τους Μινωίτες και είναι γνωστό από αρχαίες εικονογραφίες στην Κρήτη, στα παλάτια της Κνωσού. Η πρώτη παράσταση του *Pancratium* αναφέρεται από τον Έβανς, ο οποίος την ανακάλυψε κατά τις ανασκαφές που έκανε στο παλάτι της Κνωσού (1896). Συγκεκριμένα, υπάρχει μια τοιχογραφία στο ανάκτορο της Κνωσού, “το μπλε πουλί”, όπου στην κάτω δεξιά γωνία υπάρχει η πρώτη σωζόμενη αναπαράσταση του παγκρατίου στον κόσμο.

Το κρινάκι της θάλασσας ήταν ένα πολύ σημαντικό φυτό για τα νησιά του Αιγαίου και το σύμβολο των ισχυρών χωρών του Μίνωα και επιπλέον αποδεικνύει τη μοναδικότητα του Αιγαίου με αμετάβλητες οικολογικές συνθήκες από τη Μεσολιθική Εποχή μέχρι σήμερα. Στη Μινωική περίοδο η τέχνη της διακόσμησης είναι γεμάτη από την μαγεία που ασκούσαν τα λουλούδια στους ανθρώπους και αναδεικνύουν ένα υψηλό επίπεδο πολιτισμού ανθρωποκεντρικό, ευαίσθητο, μεγαλειώδη.

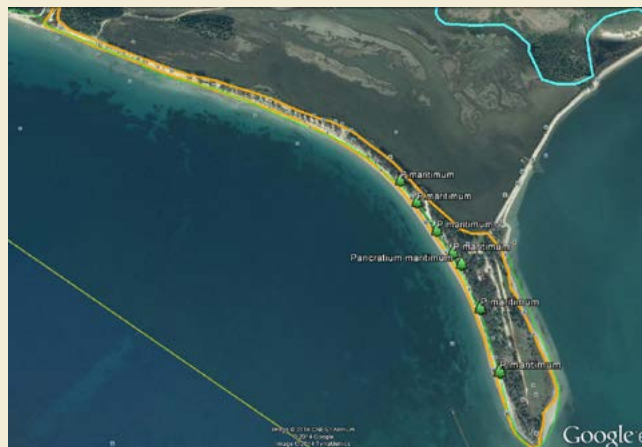
Έχει μια ιστορία σχεδόν μυθική βρέθηκε σε ζωγραφιά που έγινε πριν 3.500 χρόνια στις υστεροκυκλαδικές τοιχογραφίες στο Ακρωτήρι της Σαντορίνης, στο Ανάκτορο που ανασκάφη ο Μαρινάτος. Στις τοιχογραφίες απεικονίζεται χωρίς τα εξωτερικά πέταλα. Στο απόγειο της δόξας του Μινωικού πολιτισμού, όταν η τέχνη είχε φτάσει σε ένα υψηλό επίπεδο ανάπτυξης, τα λουλούδια και τα φυτά χρησιμοποιούνται για την ομορφιά τους και ως αισθητική απόλαυση.

Δυνατό, πολυταξιιδεμένο και ανθεκτικό το κρινάκι μας σαν το Οδυσσέα. Αυτό φυτό πρέπει να έδωσε ο Ερμής στο Οδυσσέα για να μπορέσει να αντιμετωπίσει τα μάγια της Κίρκης. Ο Όμηρος το ονόμαζε Μόλυ και το περιέγραφε σαν ένα «φυτό με άνθη άσπρα σαν το γάλα».

Ο Θεόφραστος γράφει για το Παγκράτιο είναι ένας είδος κρεμμυδιού χρησιμοποιείται ως αντίδοτο σε δηλητηριάσεις και σε μαγίες, αλλά είναι δύσκολο να το ξεριζώσει κανείς. Φαρμακευτικά, χρησιμοποιείται ως τονωτικό και ειδικά ως τονωτικό του καρδιακού και νευρικού συστήματος είναι ακόμα αντιβακτηριακό, αντιμυκητιακό, αντιφλεγμονώδες, αντιπαρασιτικό πολλά συστατικά έχουν ανιχνευθεί στο Παγκράτιο με αντιβιοτική δράση, πολλές

ασθένειες όπως το Αλτσχάιμερ, αλλά και σαν τονωτικό της μνήμης, έχει επίσης χρησιμοποιηθεί ως σπητικό μαλακτικό αλλά και για παθήσεις των νεφρών. Οι αρχαίοι χρησιμοποιούσαν το χυμό από το φυτό Παγκράτιο μαζί με μέλι. Λένε ότι είναι τόσο έντονο το άρωμα του που κρατάει τα πρόβατα μακριά από τις ακτές.

Ο Φορέας Διαχείρισης Στενών και Εκβολών ποταμών Αχέροντα και Καλαμά πραγματοποιεί επίσης καταμετρήσεις των συστάδων του κρίνου της θάλασσας (*Panocratium maritimum*), με τη λήψη συντεταγμένων κάθε φορά σε σύστημα αναφοράς ΕΓΣΑ '87 σε όλο το μήκος της παράκτιας ζώνης του Δρεπάνου Ηγουμενίτσας έως και το Μακρυγιάλι.

Στις παρακάτω φωτογραφίες διακρίνονται οι συστάδες του κρίνου, η κοπή των ανθέων του και η γενική του κατάσταση από την πρόσφατη καταμέτρηση που πραγματοποιήθηκε από το προσωπικό του φορέα:

Σε πολλά σημεία το κρινάκι έχει εξαφανιστεί παρόλο της πολλαπλασιαστικής δεινότητας και της ανθεκτικότητας του, λόγω της συνεχούς καταστροφής του φυσικού περιβάλλοντος των ακτών από τον άνθρωπο τα τελευταία χρόνια. Η έντονη και χωρίς μέτρο τουριστική ανάπτυξη η αλόγιστη μεταχείριση της παραλίας ξαπλώστρες, ομπρέλες, αυτοκίνητα που την προσεγγίζουν, κτιριακές κατασκευές συνήθως αυθαίρετες και χωρίς σεβασμό στο περιβάλλον, η άγνοια των επισκεπτών που πολλές φορές το κόβουν ή το ξεριζώνουν, ο καθαρισμός της παραλίας με μηχανικά μέσα και πολλοί άλλοι παράγοντες αποτελούν αιτίες να λιγοστεύουν με μεγάλη ταχύτητα οι πληθυσμοί του.

Ο Φορέας Διαχείρισης προτείνει ως μέτρα προστασίας του είδους τα παρακάτω:

1. Οριοθέτηση, με σήμανση και περίφραξη, της περιοχής όπου αυτοφύεται και αναπαράγεται το κρινάκι.
2. Απαγόρευση καθαρισμού, με μηχανικά μέσα, των παραπάνω περιοχών, όχι μόνο προς αποφυγή διατάραξης του ευαίσθητου αμμώδους εδάφους και των αμμοθινών, όπου αυτό αναπτύσσεται, αλλά και προς αποφυγή ενδεχόμενης συλλογής και απομάκρυνσης του σπόρου του.
3. Απαγόρευση της κοπής του.
4. Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού για τη σπουδαιότητα διατήρησης και εξάπλωσης του είδους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-Zervos, S., Raus, T. & Yannitsaros, A. (2009). Additions to the flora of the island of Kalimnos (SE Aegean, Greece). Willdenowia 39: 165-177.
-Polunin, O. (1987). Flowers of Greece and the Balkans –

a Field Guide. ISBN 0-19-281998-4.

- Ιστορικά στοιχεία από Ν. Μαρινάτος (1984)

-<http://envifriends.blogspot.gr/2013/08/blog-post.html>

Η σημασία των εκβολών Αχέροντα για τα αναπαραγόμενα υδρόβια είδη πουλιών

Νίκος, Ανέστης Μπούκας

Βιολόγος -εξωτερικός συνεργάτης του Φορέα

Μεταξύ των δύο μεγαλύτερων υγροτόπων της Ηπείρου, του Αμβρακικού κόλπου και των εκβολών Καλαμά βρίσκεται η εκβολή του ποταμού Αχέροντα. Αν και η έκταση του είναι σαφώς μικρότερη σε σύγκριση με τους παραπάνω δύο υγροτόπους, με βάση τις καταγραφές που πραγματοποιεί ο Φορέας Διαχείρισης τα τελευταία τρία χρόνια, φαίνεται η μεγάλη σημασία που έχει η περιοχή για τα υδρόβια είδη πουλιών, ιδιαίτερα κατά την αναπαραγωγική περίοδο.

Η μεγάλη σημασία της περιοχής οφείλεται σε δύο λόγους.

Πρώτον, στο ότι εδώ φωλιάζουν κοινά είδη σε αρκετά μεγάλες πυκνότητες, όπως το νανοβουτηχτάρι (*Tachybartus ruficollis*) εικ.1, η φαλαρίδα (*Fulica atra*) εικ.2, και η νερόκοτα (*Gallinula chloropus*) εικ.3. Τα κύρια και μοναδικά ενδιαίτηματα όπου αναπαράγονται αυτά τα είδη είναι οι βαλτώδεις εκτάσεις με την πλούσια υδρόβια και παρόχθια βλάστηση. Τα αντίστοιχα ενδιαίτηματα στο δέλτα Καλαμά φιλοξενούν αρκετά μικρότερο αριθμό ζευγαριών από τα παραπάνω υδρόβια είδη. Δεύτερον, στην περιοχή του Αχέροντα επιβεβαιώθηκε το φώλιασμα ειδών για τα οποία δεν υπήρχαν στοιχεία για τα τελευταία χρόνια. Σημαντική είναι η επιβεβαίωση φωλιάσματος του πορφυροτσικινιά (*Ardea purpurea*), της χαλκόκοτας (*Plegadis falcinellus*), του σταχτοτσικινιά (*Ardea cinerea*), του νυχτοκόρακα (*Nycticorax*),

Φαλαρίδα (*Fulica atra*)

Nycticorax), ενώ πιθανά φωλιάζει και ο ήταυρος (*Botaurus stellaris*), καθώς παρατηρήθηκε ένα ενήλικο άτομο στον εκτεταμένο καλαμιώνα της Αμμουδιάς, το μήνα Ιούλιο.

Έτσι, με βάση τη φετινή καταγραφή των φωλεαζόντων, τους μεγαλύτερους πληθυσμούς παρουσιάζουν η φαλαρίδα (*Fulica atra*), το νανοβουτηχτάρι (*Tachybartus ruficollis*) και η νερόκοτα (*Gallinula chloropus*) με 89, 88 και 50 ζευγάρια αντίστοιχα, όταν οι αριθμοί τους στον κατά πολύ μεγαλύτερο υγρότοπο του δέλτα Καλαμά είναι μόλις 5, 16 και 14 ζευγάρια. Επίσης, εδώ ο αναπαραγόμενος πληθυσμός της απειλούμενης βαλτόπαπιας (*Aythya nyroca*) είναι ο μεγαλύτερος απ' όλους τους υγροτόπους της Θεσπρωτίας, με τουλάχιστον 10 ζευγάρια κατά τη φετινή περίοδο και τον πληθυσμό της μετά και την πτέρωση των νεοσσών να φτάνει τα 50 άτομα. Επιπλέον, στην περιοχή φωλιάζει ο καλαμοκανάς (*Himantopus himantopus*) εικ.4, με αριθμό 5 ζευγάρια, ενώ οι αναπαραγόμενοι πληθυσμοί της πρασινοκέφαλης πάπιας (*Anas platyrhynchos*) εξαρτώνται κάθε έτος από το πόσα άτομα θα επιβιώσουν μετά το τέλος της κυνηγετικής περιόδου, με μία αύξηση τη φετινή χρονιά (συνολικά 7 ζευγάρια). Από τα σημαντικότερα στοιχεία που προέκυψαν κατά τις καταγραφές στην αναπαραγωγή είναι η επιβεβαίωση της παρουσίας αποικίας αναπαραγόμενων ερωδιών στον καλαμιώνα της Αμμουδιάς, όπου φωλιάζουν

σταχτοτσικνιάδες (15 ζευγάρια), νυχτοκόρακες (τουλάχιστον 5 ζευγάρια), κρυπτοτσικνιάδες (τουλάχιστον 10 ζευγάρια), λευκοτσικνιάδες (τουλάχιστον 15 ζευγάρια), χαλκόκοτες (τουλάχιστον 5 ζευγάρια) και πορφυροτσικνιάδες (2-3 ζευγάρια), ενώ πολύ πιθανά και ήταυρος.

Ο λόγος που στη περιοχή παρατηρούνται αυτοί οι αριθμοί είναι πιθανά η δομή του καλαμών, ο οποίος καταλαμβάνει σημαντική έκταση ενώ παράλληλα δημιουργεί αρκετούς μαιάνδρους και κενά, παρέχοντας τόσο αρκετές θέσεις φωλιάσματος, όσο και ανοιχτές εκτάσεις για την διατροφή των ενήλικων και νεοσσών υδρόβιων πουλιών.

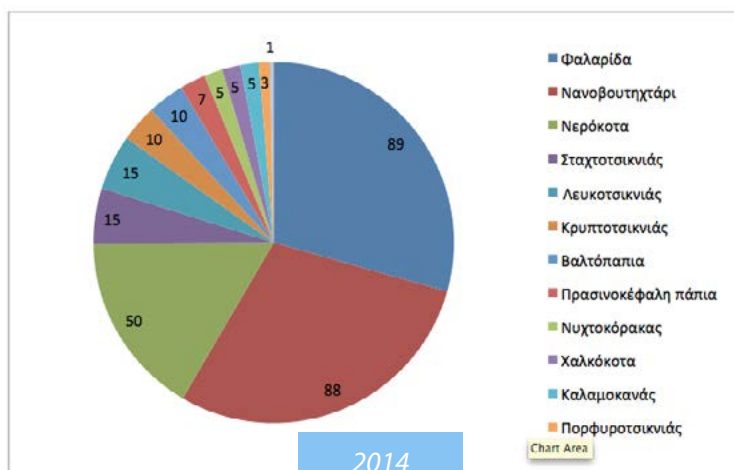
Παρά τη σπουδαιότητα της περιοχής ακόμα και σήμερα οι βαλτώδεις εκτάσεις του δέλτα απειλούνται. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι ακόμα επιδιώκεται να αποξηρανθεί στο μεγαλύτερο ποσοστό του ο βάλτος της Αμμουδιάς και να καταρρεύσουν εντελώς οι αναπαραγόμενοι πληθυσμοί των υδρόβιων ειδών.

Εικ.1 Νανοβουτηχτάρι (*Tachybaptus ruficollis*)

Εικ.2 Νερόκοτα (*Gallinula chloropus*)

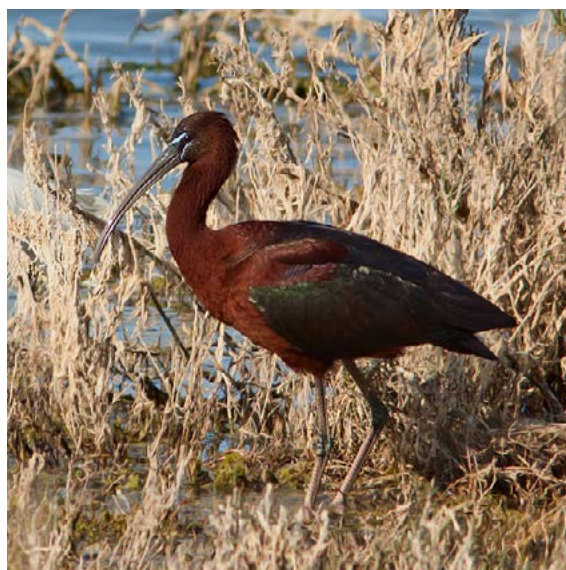

2014

Αριθμός ζευγαριών από τα αναπαραγόμενα είδη των εκβολών του Αχέροντα

Εικ.3 Καλαμοκανάς (*Himantopus himantopus*)

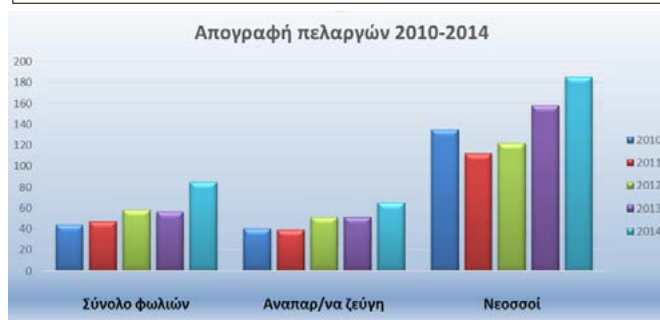

Εικ.4 Χαλκόκοτα (*Plegadis falcinellus*)

7ⁿ Διεθνής (2ⁿ Εθνική) Απογραφή Πελαργών

Ευαγγελία Συντιγάκη, Βιολόγος MSc

Για **5ⁿ συνεχή χρονιά** ο Φορέας Διαχείρισης Στενών και Εκβολών Ποταμών Αχέροντα και Καλαμά (ΦΔ) ολοκλήρωσε με επιτυχία την ετήσια απογραφή πελαργών συμμετέχοντας έτσι στην 2ⁿ Εθνική Απογραφή Λευκού Πελαργού, η οποία διεξάγεται στα πλαίσια της 7^{ης} Διεθνούς Απογραφής Λευκών Πελαργών για το έτος 2014. Από το 1934 έχει ξεκινήσει από μεγάλους οργανισμούς για την προστασία της φύσης η ανά δεκαετία Διεθνής απογραφή του Λευκού Πελαργού στις περιοχές που φωλιάζει και η παρακολούθηση των τάσεων του πληθυσμού του.

Η απογραφή έγινε με βάση τη μεθοδολογία που καθορίζει η Διεθνής Επιτροπή για την Απογραφή του Λευκού Πελαργού, με απευθείας παρατήρηση και καταγραφή των φωλιών και των ζευγαριών. Συγκεκριμένα, καταγράφεται ο αριθμός και η θέση των φωλιών με ή χωρίς πελαργούς, ενώ όπου υπάρχουν νεοσσοί καταγράφεται ο ακριβής αριθμός αυτών.

Στα δεδομένα που συλλέχθηκαν περιλαμβάνονται κι άλλα στοιχεία όπως το υψόμετρο και οι συντεταγμένες κάθε φωλιάς, τυχόν άδειες ή κατεστραμμένες φωλιές καθώς και το είδος κάθε φωλιάς αν είναι φυσική ή τεχνητή και αν βρίσκεται π.χ. πάνω σε εκκλησία, στύλο της ΔΕΗ ή κάποιο άλλο κτήριο.

Τα στοιχεία θα ομαδοποιηθούν σύμφωνα με τις οδηγίες του Συντονιστή του Προγράμματος για την Ελλάδα και πρόεδρο του ΦΔ κ. Θ. Κομπνός. Επίσης θα εισαχθούν σε GIS (στο σύστημα αναφοράς ΕΓΣΑ '87) ώστε να δημιουργηθεί ένας χάρτης που θα δείχνει την διασπορά, την πυκνότητα του πληθυσμού καθώς και την επιτυχία ανατροφής.

Όπως φαίνεται και στο παρακάτω γράφημα της πενταετούς παρακολούθησης και καταγραφής των πελαργών από το προσωπικό του φορέα διαχείρισης, παρατηρείται αυξητική τάση όσον αφορά στο σύνολο των φωλιών αλλά και στα αναπαραγόμενα ζευγάρια και στους νεοσσοί ανά έτος.

Εκτός από τον αριθμό των πουλιών, ο στόχος της παρακολούθησης είναι να εντοπιστούν οι απειλές για τη ζωή του λευκού πελαργού. Η εκβιομηχάνιση, η μονοκαλλιέργεια, η χρήση των χημικών ουσιών στη γεωργία οδηγούν στην υποβάθμιση ή/και εξαφάνιση των υγροτόπων, όπου ο πελαργός βρίσκει εύκολα τροφή.

Ο ΦΔ στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του και εφαρμογής του σχεδίου φύλαξης των περιοχών ευθύνης του συμβάλλει στην προστασία του είδους του λευκού πελαργού και στην ανάκαμψη του πληθυσμού του στο νομό μας. Τα τελευταία χρόνια σε αυτή την κατεύθυνση συνεισφέρει και η συνεργασία με τους πολίτες με την ανταπόκρισή του ΦΔ σε αιτήματά τους για συνδρομή στη διάσωση τραυματισμένων πελαργών. Η αύξηση του πληθυσμού του λευκού πελαργού αποτελεί σίγουρα μια ένδειξη καθαρού περιβάλλοντος και ομαλής συνύπαρξης ανθρώπου και φύσης, ευνοϊκές συνθήκες για τη διασφάλιση των οποίων ο ΦΔ φροντίζει μέσω των δράσεών του.

ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Στενών και Εκβολών ποταμών Αχέροντα & Καλαμά

5ο χλμ Ηγουμενίτσας - Σαγιάδας, Τ.Κ. 46 100 • ΤΘ 115 • Τηλ. 26650 21319

<http://www.kalamas-acherontas.gr>

blog: fdkal-ach.blogspot.gr ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ: info@kalamas-acherontas.gr